

DISPUTATIO PHYSIOLOGICA

De

GENERATIONIBUS ET CORRUPTIONIBUS COR- PORUM NATURALIUM.

Quam.

Magnifico Rectore,

Admod. Reverendo & Preclarissimo Viro,

DN. M. SVENONE VIGELIO
S.S.Theol. Prof. P. per celebri & Past. in Sagis fideliss.

Spectabiliq; Decano

Reverendo & Excellentissimo Viro,

DN. M. SIMONE KEXLERO,
Mathematum Profess. solertissimo.

S U B P R A E S I D I O

Reverendi Excellentiss. & Clariss. Viri,

DN. M. GEORGII C. ALANI
Phys. & Botan. Profess. Celeberrimi,

Consentiente Ampliss. Fac. Phil. in nova Reg. Acad. Aboensi

Pro summi Philosophici honoris puncto ferendo placidæ
Philosophantium censuræ committit

PETRUS S. LIDENIUS SMO LANDUS.

In Audit. Majori horis antemerid. die 12. Apr. An. 1643.

A B O G I Æ

Typus Exscribebat Petrus Wald Acad. Typographus,
ANNO 1643.

Reverenda dignitate graviss. doctrinâq; præcellentissimo Domino,

Dn. M. NICOLA O ÆSCHILLI
districtus Calmariensis Superintendenti digniss: inclytæq;
Reipub. Calmariensi. Pastori Vigilantiss:

Ulti &

Reverendis admodum, Excellenteribus, consultissimo, Clariss. venerabilib^o,
præstantiss: prudentissimo, Doctissimis & humaniss: Viris

Dn. M. Israëli Starbeckio, S.S. Dn. M. Nicolao Holg. Sc. Calm.
Th. in Sch. Calm. Lectori dexter Rectori spectatiss: & fidelissimo.
rimo, & in Liungby & Hosmo Dn. Zachariæ Rooth/Reg. Gotho-
Past. meritissimo. rum dicast. quod Ienecopæ est

Dn. Petro Magni Stolpio, Past. Fiscalis solertissimo.
in Madæsiö fideliss: & Boreal. Dn. Simoni Cardiastro Past. in
Moringia Præposito attentiss: Rumo in Finlandia perfidi.

Dn. Suenoni Holg. Past in Tors Dn. Petro Rothovio Sch. Calm.
åf pærvigili. ConRect. perindustrio,

Dn. M. Olao Holg. in Sch. Calm. Dn. Petro Magni Past in Al-
scient. human. Lectori diligent. gudzoda benè merito.

Dn. Laurentio Olai Past. in Ha Dn. Nicol. O. Boelandro, in Sch.
laforp & Wortorp vigilanti. Calm. colleg. sup. pærvigilanti.

Dn. Aaroni P. Stolpio, Sympstæ Dn. Johanni Hulthenio in am-
in Madæsiö fidel. pliss. Cancellaria Stockholm.

Dn. Magno Stolpio, Communi- Logista expeditissimo.
stro in ålhem industrio. Dn. Magno Wichlero in Sch.

Dn. Magno Wallæo, in Sch. Ny Reval. college industrio.
carlebyensi colleg. solerti.

In Christo patri suspicioendo, promotoribus propensiss:
quondamq; præceptoribus fideliss. Fautoribus prom-
ptiss. benefactoribus benigniss. amicisq; colendiss.

Tyrcinum hocce Philosophicum reverenter
& officiosè litat

Author.

Procœmum.

Inter materias in quibus liberale & veritatis avidum ingenium proficiere sese exercere possit, facile palmaris est præsens hac de generationibus & corruptionibus naturalium corporum: opus certe generationis est illud in quo ars & sapientia maxima maximi sapientissimi & potentissimi opificis verè pulcherrimè elucescit, unde hoc ipsum omnes omnium seculorum musarum sacra ferentes maximâ sui adeo percelluit admiratione, ut omnes sui incubitus ingenij unicè fixerint in: investiganda mirabili illa causa formatrice corporum, vestiente illa tam splendido perfectionum apparatu, partium decorâ magnitudine, congruente numero, pulcherrima figura, elegantissimo ordine, convenientissimo situ, ceterisq; que in corporibus non sine maxima contemplatur voluptate, ornamentiis ex perpoliente, verum summe hujus operis dignitati maximam quoq; ejus cognoscendi difficultatem adnexam esse ijs constat omnibus qui ejus agressi considerationem instar elusa à ciconia vulpecula abire coacti sunt, ad secretissima natura ejus adyta penetrare impotes. Certum n. est plurimos post ingentes in hoc opere entucleando exantlatatos nisus, de veritate invenienda prorsus desperasse, Quorum in numero se profitetur Galenus medicus alioquin nulli experientiâ secundus in lib. de fæt. form. scribens se tristitiâ magna affectum secum investigare capisse an rationem firmâ de vivetiunc formationibus invenire potuerit? invenisse autem nullam, id quod scripto hoc se confiteri testatur, rogatq; omnes Philosophos ut si quid veri invenirent, id sine invidia secum communicent. Alij a. qui sua super hac re dogmata lucis publice fecerunt, quam miserrimè hallucinati sunt, facile ijs constat quibus doctissimi nostri seculi perspicacis-

cissimorum virorum scripta proprijs adiuncta simoribus cogitationibus oculos aperuere cernunt. Hinc prostant illa somnia de immisione formarum ē cælo, quod est Fernelij de educatione formarum ē potentia materie, qui error cum Thoma Aquinat eſt Toleti, Picolominei, Ruvionis Rhodenſis, Comimbi, Complut. Pererij, Zanardi, Morifani, aliorumq; præcipue Iesuitarum sociornorum. De origine formarum ex qualitatibus contemperatis quod Magirus sogniat. Et quæ sunt hujus furfuris alia.

Præterea corruptio rerum naturalium materia ſanè eſt in cujus conſideratione liberale ingeniu habet, & quod rimetur & cum ſtupore miretur hic venari eſt cauſas qui ſit quodcum in animatis animata queq; ad interitum vergat cinis omnia & quet homog. mudi delicium de craſtino non ſit certior cane; Allubeficit proinde & mihi in utraq; hâc tam ſcitu ventilatu digna materia ingenij mei vires experiri & exercere. Sit itaq; bono cum Deo

SECTIONIS PRIMÆ.

^{Dc} GENERATIONIBUS.

Thesis I.

Generatio in peripato deſcribitur quod ſit mutatio à non eſſe ad eſſe ex aphorismo iſto Ariſtotelico: Generatio eſt mutatio in Ens ut ut fiat ex non Ente.

Priscus ille oculatissimus (uti eum vocat Scarfius) Ocellus Lucanus ita illam definiſt: Generatio eſt mutatio ſive transitio ipſorum ſubiectorum.

II.

Definitiones haſce in reverentiam antiquitatis hic ponere volui, nō qdem neſci⁹ particulam illā nō entis delicatiōri quorūdam nō ſapere palato niſi cum grano ſalis accipiatur; Quandoq; dem prætendunt merum privativum Ens p illam

illam insinuari: Ego autem puto illam melius posse excusari & ita explicati, ut per illud non Ens, non intelligatur aliquid simpliciter non est, sed quod secundum quid alterum, non est, quatenus non est illud ipsum quod ex eo fieri aut generari debet. Sic semen non est homo, ovum non est pullus*.

III.

Paulo tamen explicatius ac clarius forte ita definiri potest: *Generatio est corporis naturalis quoad individuum non quoad speciem nova productio, ut corporum naturalium species perpetuo conserventur.*

IV.

Causæ generationum Physicarum sunt vel universales vel Particulares. Illæ sunt vel prima & principalissima videlicet IEHOVA Opt. Max. qui non tantum res naturales omnes sapientissimo & potentissimo suo verbo creavit; Sed etiamnum corporum naturalium vires sustentat ac promovet, unde & illi ipsi elogia Sp. S. generationes nivis, grandinis, pluviarum &c. Item florum arborum, ferarum, piscium, avium & ipsius creaturarum principis hominis, passim acceptas ferunt.

V.

Porisma 1. Ut pietatis plena, ita à veritate minimè aliena sunt illa B. Lutheri verba in exegesi 1. Art. Symb. credo quod Deus creavit me & omnes creaturem.

2. Verum & illud B. Augustini, Parentibus generantibus Deus creat.

V.

Vel 2. Minus principales, sunt corpora cœlestia, de quorum in inferiora hæcce influxibus universa natura sonorâ q: voce testatur, accedente enim ad nos cœlesti illa Lampade virtutesq: suas cum lumine orbi nostro impertiente,

voltices in aere, feræ in sylvis, pisces in fluminibus sœti-
ficant pariunt & sese multiplicant, plantæ fruticescunt flo-
res & herbæ de terra pullulant, arbores frondescunt, &
fructificant, & omnia tunc rident, tum formosissimus annus:
Imò in terræ communis matris gremio, metalla succiq;
augentur ac propagantur. Sic etiam Lunæ ac cæterarum
tum erraticorum tum fixorum syderum in inferioribus
effectiones minimè obscuræ sunt.

- Porisma 1. *Sol & homo generant hominem.*
2. *Astrorum in mundum sublunarem vis est magna.*

VI.

Probè tamen pensitandum hoc est, quod uti univer-
sales sunt hæ causæ, ita indeterminate sunt & ad omnium ge-
nerationem indifferenter sese habentes. Cavendum igit-
tur ne cum cum vanis quibusdam Speculatoribus vel ve-
ternosis naturæ contemplatoribus in his tantum hæsite-
mus & quoties de causa generationis ranarum, murium, vermi-
um &c. Quæritur: cum illis ad Solem fuso curramus im-
petu præterquam enim quod ignobilior sit hæc causa utpo-
te vite expers, quam ut effectum tam præstans, quippe vi-
vens producere queat, indifferens & indeterminata est, non
magis ad hoc quam illud producendum propensa.

Porisma 1. *In investigandis rerum naturalium causis non
est subsistendum in universalibus.*

2. *Generatio substantiæ non potest primariò adscribi
accidenti.*

3. *Omnis forma vivens prestantior est non vivente.*

VI.

Particulares cause efficientes generationum naturalium sunt
ipsæ naturæ specificæ corporum naturalium cuiuslibet speciei ab ipso
Iehova in primordio rerum sibi datâ & benedictâ vi & virtute se-
sæ

se multiplicantes, speciemq; suam à deploranda corruptionis labore vindicantes; uti non solum ex Elogijs Sp.S. sed & ipso naturæ cursu omnibus qui non frigidè tractant naturæ opera abrepti in infractuosos præconceptarum opinionum Labyrinthos, notissimum & manifestissimum esse potest,

Porisma I. Omnis forma est sui multiplicativa.

VIII.

Materia generationis ex qua non datur cum sit accidentis, in qua autem sive subjectum in quo fiunt generationes, est materia illa ex qua constant generata, quæ quomodo in omnibus ijs quæ generantur sese habeat, è dicendis constabit.

Porisma Nullum accidentis habet materiam ex qua.

IX.

Forma generationis est corporis naturalis quâ speciem similis productio. Finis est specierum naturalium conservatio ac perpetuatio. Terminus generationis ultimus maximeq; intentus est compositum naturale.

Porisma: Nulla datur generatio equivoca.

X.

Etiamsi autem cum substantiarum tum accidentium productionem generationem vocare soleant Physici; tamen accidentaliter illi generationi non nisi secundum quid saltem competit veræ generationis ratio, & licet de ea jam agere non sit mei instituti; quasi in transitu tamen notari velim vix fieri alicujus accidentis in aliquod subjectum inductionem aut productionem (Excipio cum qualitatibus intentionalibus, quall. i.e. speciei) absq; substantiarum ipsarum communicatione: sic calor in aquam inducitur non migrando de igne in aquam, sed ipsa substantia ignis sese in aquam insinuantur. Balnea & hypocausta incalefcunt atomis igneis ea replentibus. Frigus in aë-

re producitur exhalatioib⁹ & atomis frigidis illum re-
plentibus: sic colores, odores & sapores corporibus in du-
cuntur illitione ad mistione ac P E R I C H O R E S I substanciæ
vel materiæ illins quæ eorum subjectum ac sedimen-
tum est.

Porisma 1. *Accidentia non migrant de subjecto in subjectum.*
2. *Communicatio K A T A L L O P O I O S I N minus considera-
tè à Metaphysicis nostris adstruitur-*

XI.

De corporum proinde naturalium generatione hic
saltem dispuo, eamq; tantum mixtorum esse assero: sim-
plicium n. corporum nullam alterationem transmutatio-
nem aut generationem proprie sic dictam dari, firmis ra-
tionum in ductus momentis statuo.

porisma 1. *Elementa nec alterantur nec transmutantur
nec generantur.*

2. *In caelo nihil naturaliter de novo generatur.*

XII.

Mixta corpora cum duplicitis esse census habentus quidem censita
sunt vid: imperfectè & perfectè mixta utrorumq; generatio, consi-
derationem à nobis exigit. Et imperfectè quidem mixtorum (quæ
alias meteora dicuntur) generatio nihil aliud est quam impres-
sio forme cuiusdem accidentalis sive veræ & realis sive apparētis &
intentionalis in effluvia nō solum è terra & aqua, sed etiam alijs ijsq;
mixtis corporibus virtute syderum extracta.

Porisma *Meteora non habent formam specificam diver-
sam ab Elementis vel corporibus unde effluvia ista exhalarunt.*

XIII.

Sic generantur omnia ignitameteora, quando effluvia ping-
vìa & sulphurea ejusmodi accidentalis forma variè afficit, modo q;
hanc modo illam dispositionem ijs indit, hinc i guis fatui nomine

notatur, efflrium ejusmodi pingue ac sulphureum in infima aëris regione accensum, instarq; accensæ cadelæ hoc illucq; errans, viatoresq; decipiens, idem cum hominum vestimentis, aut capillis equorumve pilis accensum adhaerescit ignis lambens: cum in malis & antennis navium unus appareret nautis Helena dicitur illisq; (uti sunt superstitiones) infelix habetur augurium, cum geminam itidem in malis & antennis navium ostentat flammam: Castor & pollux idem effluvium pingue & sulphureum accensum media parte crassius extremis subtilius *Draeo volans* nominatur.

XIV.

Cum effluvia ejusmodi sulphurea & nitrofa, intra nubes detenta & accensa violenter per aërem ad terram detruduntur, dicuntur, fulmina, ijsdem in nube concurrentibus excitatur sonus qui tonitru dicitur eorundem accensorum flammæ micatio, fulgur. Idem spiritu lapifico concretum ac induratum fulminaris lapis dicitur: eadem grandioribus partibus disjuncta & in superiore aëre accensa capræ saltantes; minutioribus scintillæ volantes æqualibus & in longum porrectis æqualiterq; accensis, trabs, inæqualiter: fax dicitur dicitur. Idem copiosum viscosum pingue in supremo aëre accensum diuq; ardens cometa dicitur..

Porisma: Dantur cometæ elementares.

XV.

Sic effluvium illud humidum & frigidum, ex aqua undisq; locis egressum quod vaporem nominant prout varia accidentalis dispositione quæ instar protei afficitur varia nobis pingit metora: copia enim majori egressum cum in infima aëris regione subsidit *nebula*, dicitur idem altius assurgens mediasq; aërisq; occupans sedes nubes salu-

tatur, idem loci frigiditate condensatum descendens, pluvia est, quæ ipsa si in descensu intensiore frigore constraingitur ac congelascit, grando nuncupatur, idem si nondum in pluviam resolutum à frigore condensatum floccorum vel lanæ carminatae instar descendit, nix est, idem in inferioribus aëris partibus frigore vehementi condensatum & salis forma terræ superficie eaq; nascentibus ad hæ rescens, pruina: debiliori a. frigore collectum condensatum vè guttularum instar plantarum floribus ac folijs adhærescens, ros dicitur..

Porisma: *Pluvia non fit propter calorem solis nubes re solvētem ut cum Physicorum vulgo putat Scharfius*.

XVI.

Effluvia itidem flatuosa intra terram violentè contencta, exitumq; quærentia, terræ motus dicuntur: supra terram elevata altiusq; entitentia dum reprimuntur, & obliq; torquentur, cumq; impetu per terram ruunt Venti dicuntur.. Reliquorum v. meteororum parelij, paraselenis, Halonis, iridis, virgarum, colorum nubium, rubedinis matutinae & vespertinae generatio nihil aliud est quam luminis syderalis in nubem variè dispositam varia impressio.

XVII.

Rudi penicillo ita adumbrata imperfectè mixtorum (uti vocant) generatione, delineanda succedit perfectè & verè mixtorum generatio, que est actio corporis naturalis quæ suimet forme, cum semine vel materia quacunq; seminali multiplicatione sibi quæ speciem simile prodicit, ut illa fiat perpetua.

XVIII.

Subjectum generationis hujus præcipue in viventibus dupliciter considerari potest: 1. Respectu generantis, 2. Respectu geniti, & priori Respectu cum causa efficiente

par-

particulari supra thes. 7. declarata re coincidit, hinc in se generare dicitur generans dum ex semine in vasis vel sine vasis in corpore suo elaborato, generando unam & a sua Forma sese multiplicante, alteram essentia eis partem ei communicat.

Porisma: Generatū respectivè est à generante, respectivè ex generante, erat etiam in illo.

XIX.

Proinde ubi principium generationis duplicitis est sexus; mas in se generare dici potest, quatenus de se animatum semen emittit; Fœmina autem in se generare dicatur, quatenus non tantum una animatum semen de se communicat, sed etiam mixturam ac Symbolon utriusq; fovet, alit, tandemq; justo tempore parit, nec ita metuenda est compositio aut duplicitas animæ prolis, quia ab utriusque parentis traducatur anima; *Cause n. efficientes non ingrediuntur essentiam rei, & cause eff. sociale stant pro una*, adeò ut five duæ, five plures sint, pluralitas effectus inde nulla sequatur. Dico proindè non ex duab^o animabus fieri unam; sed à duabus unam traduci, illamq; non magis compositam, quam fax à tribus vel decem candelis accensa, collata cum ea, quæ ab una accensa est,

Porisma 1. Errat ergo Libavius putans animam fætus à sola matre esse.

2. Errant & alij qui putant illam esse à solo patre.

XX.

Frustrà hic sese torquent quidam, ob axiomata quædam Metaphysica ad hanc materiam perperam applicata, potius torta; quale est hoc: *Ex duobus actibus non fit unus, &c.* Unde concludunt duas animas, non posse in unam coalescere. Frustra inquam hæc sunt; contra illorum enim ple-

biscita, ipsa natura clamat, à Deo hanc legem esse sancitam, ut uterque animalium sexus mutua copulatione conjunctus par animati seminis conferat Symbolum, Miror quibus dubitationum officijs caligantes, non cernant, nec credant possibilitatem coalitionis & unionis duarum animarum, vel unius animæ à duabus animabus traductionem! nonne utriusque sexus anima unius est speciei? nonne maris & foeminæ vis generandi eadem? unde quæso alias esset, quod proles in quibusdam patrem, in quibusdam matrem referat, nisi quod suam ab utriusque animâ, animam traduxerit? Miscentur etiam diversarum specierum animæ: ut in *Mulo*, *equæ* & *asini*, in *hinno*, *equi* & *asinae*, in *Leopardo*, *leonis* & *pantheræ*, in quibus & paternæ & maternæ animæ opera manifestè apparent. Imò in plantis, formarum mistio non est impossibilis, cum ex tribus palmularum stipitibus, truncisve, singulis, peculiari animâ gaudentibus, una numero (*experientia edocetis Scaligero & Theophrasto*) excrescat palma, idque non solù (*inquit experientissimus Sennertus*) videre est in palma, sed & in omnium plantarum insitione, ubi suâ animâ præditæ est stipes, in quem surculus inseritur, sua itidem surculus, ex surculo & stipite una planta & arbor fit, unâ anima prædita.

Porisma: *Si quis animam animæ commisceri minimè sibi persuadeat, is ratione caret.* Hippoc. ll. i. de viet. rat. text. 61.

XXI.

Caveant ergo sibi trans naturales illi Philosophi, ne rigorosa suâ dictaturâ, sancta naturæ violent jura, suisque decretis, naturæ evertere secreta, ausu temerario præsumant, statuant normam Philosophantiuncularum suarum non tam esse Metaphysica quædam axiomata, in cerebris humanis nata, quam ipsam naturam, & quæ in eam sunt sata, ac digito Jehovæ, Dei nostri gloriosissimi, impressa.

Porisma: Ubi res constat, si opinio adversatur rei, ratio querendæ, non res ignoranda. I.C.Scal. lib. 1. de plant.

2. Posteriori respectu, quatenus sc. genitum attenditur, subjectum generationis mixti, generati v. materia ex qua, est *semen*, sive *univocè* ita dictum, ut in plerisq; viventibus; sive *analogicè* saltem dictum, ut in mineralib^o; loquor a. hic de materia proxima, remotam aliæ esse tria illa *principia chymica*, remotiorem *quatuor elementa*, remotissimam autem materiam illam *primam*, cum Clariss. naturalium consultis statuo & aslevero.

Porisma 1. Datur materia prima.

2. Dantur 4. Elementa.

3. Dantur 3. Principia chymica.

4. Omnis generatio proximè fit in semine, ceu thesauro naturæ inseparabilis.

XXIII.

Seminium quoddam vel materiam seminalem mineralibus generandis subiiciendam esse, non tantum novis illis Æolis chymicis notum, sed vel partij mei ruris colonis: crescit enim quotannis in lacubus, rivisq; istius territorij, (Sunnerbo illud dicitur in Smolandia celeberrima Sveciæ provincia) massa quedam mineralis non absimilis ferro, quæ etiam levi negocio, adjumento caloris ignis & solis, in ferrum præstantissimum abit. Specifica igitur forma ferri quia cum massa hac, sese quotannis multiplicat ac propagat, hanc seminium ferri, vel semen analogicè & secundariò ita dictum, vocare liceat, nec enim hoc nomen ei derogat, quod in vasis certis non elaboretur, nam nec sa licis semini hoc usu venit.

XXIV.

Viventium a. generatio, quæ fit mediante semine, u-

nivocè dicto, hoc quoq; modo fit; quod generantis se-
menq; communicantis forma vi & virtute sibi divinitùs
concessa sese multiplicat, novamq; nō ex, sed à se formam,
in & cum semine illo, non sec⁹ ac candela una, plures de se,
nulla sui ignis & luminis iminutione accedit, diffundit.

Porisma 1. *Formæ non proveniunt ex fonte idœarum ut Plato
censuit.*

2. Nec ex materiæ quodam **LOGO PLASTIKO**,
ut Skegkius putat.
3. Nec ex contéperatis qualitatib⁹ ut Magir⁹ somniat.
4. Nec ex potentia materiæ, ut Aquinas & cum eo Iesu-
vitæ delirant.
5. Nec è cælo imittuntur, ut Fernelius errat.
6. Sed à formæ generantis sese multiplicante tradu-
cuntur.
7. Nec saltem consunt ac comproducuntur, ut lo-
quuntur speculatori Iesuvitici; sed reverâ sunt ac
producuntur. XXV.

Atq; hæc est essentialis ac formalis, omnium viven-
tiū generationis ratio, quæ saltem in externis quibus-
dam circumstantijs, in varijs viventium speciebus, acciden-
taliter variat: plantarum in quibus non est sexus diversitas,
generatio fit vel 1. Seminis in terræ matris gremium sa-
tione ac immissione, ubi blanda matris fotione, benigno
solis calore, mitiq; pluviarum irrigatione tractatur, tanti-
sper dum forma (pro cuiusq; seminis dispositione, citius
vel tardius) suas in illo vires exerere incipiens, plantam ex
eo elaborat, infernè in terra maxima cum solertia radices
firmans, per quas alimentum attrahit, supernè stipitem si-
ve truncum ostentat, quem exteriùs cortice velut indu-
mento vestit, interiùs medullā ac venis pficit, tandemq;
folia, flores ac fructus variorum colorum, odorum, sapo-

rum aliarumq; infinitarum ac inestimabilium virtutum,
educit ac emittit, quæ quis non sine summa demiratione
contuetur, non sine delectatione usurpat.

XXXVI.

Vel 2. Per bulbos, surculos, stolones ac radices, vel
habentes semen animatum per totum corpus diffusum,
ut salix, vel alioquin anima de matre stipite à qua avulsi
sunt, participatæ vigentes ac vegetos, ut cæterarum arbo-
rum surculi: tales n. aut terra infixi radices agunt, ger-
minant ac in proceras arbores crescunt, aut alijs alienæ
speciei arboribus insitæ, cum ijsdem coalescunt, perque
radices earum attracto succo nutrituntur, & sic crescunt
frondescunt, florescunt, fructificant.

XXXVII.

Vel 3. Per folia seminifica, ut Ficus indica. Vel 4.
Per transplantationem uti loquuntur, cum una planta q-
degenerat in aliam, sic triticum abit in lolium, sisymbri-
um in mentam, rapum in raphanum, vitis alba in nigrâ, &
contra; triticum in zeam. & contra. Cui similis est illa in a-
nimaculis quib' dam methamorphosis & degeneratio: ut
quando ex erucis fiunt chrysalides, ex his papiliones, muscae aliaq;
alata insecta. Quas generationes, quibusdam, formis æ-
quivocis, acceptas ferre placet; Ego v. easdèm formæ ali-
quâ, quæ antea subalterna & sub jugo formæ specificæ jam
subactæ fuit, dominium arripiente, fieri puto.

Porisma: *Compositi unius, præter (eam que una est) for-
mam specificam, possunt esse plures formæ accidentariae, partiales,
subordinatae, &c.*

XXXVIII.

Alioquin animalia, cum ferè omnia duplicitis sunt
sexus, utroq; sexu suum ad generationem *Epiballon meros*

conferente, (ut superius indigitatum) generantur. Mistio a. illa seminum, vel conceptio diversi modè fit: in plerisq; animalium speciebus coitu: in quibusdam sola afflicatione, quod in piscibus frequens: quædam etiam ore concipiunt: ut avium multæ, aliæ etiam species, alijs, & ferè irrecensibilibus modis concipiunt, adeò ut varietatis amantis naturæ, hic non tam rimari, quam mirari liceat leges.

XXIX.

Porro fætus formatio, aliter in viviparis, aliter in oviparis sese habet: in viviparis absolvitur illa tribus: 1. Membrorum delineatione, 2. Panniculorum quorundam formatione ac involutione. 3. Embryonis nutritione. Quorum elaborationis tempus, in varijs speciebus, prout quædam calidiores, quædam frigidiores sunt, quædam hujus, quædam illius naturæ & temperaturæ sunt, variat, cuius rei indicium est inæqualitas temporis, quo hæ & illæ species, fætum in utero gestant: quædam enim aliquot hebdomades, quædam menses aliquot, quædam annum, quædam biennium &c. Imprægnationem sustinent.

XXX.

Et ut sicco pede, cæterarum animalium specierum formationis tempus, prætereamus. *De hominis formatio-*
nis tempore non nihil delibemus: quamvis exactam ejus notitiam cum Galeno, ipsi sapientissimo Demiurgo nostro, Iehovæ Opt. Maximo, qui nos in utero matris formasse & quasi lac coagulasse dicitur, adscribamus; ex medicorum timen traditionibus, qui ex inspectis abortibus, & dissectione matrum prægnantium mortuarum, circa illud tempus, aliqualem hujus rei cognitionem acquisiverunt: breviter quædam adferre allubescit. XXXI.

Etiam si a. hic quædam sentiarum sint divertia; in
hoc

hoc tñ. convenit inter omnes, quod *masculei fætus* plena
formatio, intra diem 30, *fæminei* a. intra 42. elaboretur..
Disconvenit hic rursus, de partibus seu membris foetus, an
simul omnia? an v. quædam priùs, quædam posteriùs for-
mentur? *Aristoteles*, *Averrhoës*, *Avicenna*, *Thomas*, *Albertus*
cor primum generari statuunt. *Galenus* jecur primum ef-
formari voluit. Alij trium illorum principalium mem-
brorum, *cordis*, *cerebri* & *hepatis* ebullitionem & delineatio-
nem primitùs fieri putant. *Hippocrates* a. & qui eum se-
quuntur, ut *Varolius*, *Montaltus*, *Andreas Laurentius* &c. putant
omnes partes simul formari: quandoquidem nihil sit, quod facultat-
tem illam formaticem, Per totam fæturam diffusam, cœu agens in-
ternum, non voluntarium, consequenterq; materiæ dispositæ jun-
ctum, necessariò ad extremum virium agens, impedit, quò minus o-
mnium partium spermaticarum delineationi simul incumbat.

XXXII.

Verba Andreæ Laurentij lib. 8, q. 15. pulcherrimè hac
de re scribentis allegare placet, quæ sibi habent: *Tunicis effor-*
matis, spermaticarum omnium partium rudimenta, & prima stampi-
na simul delineari volumus: quia eadem est materia jam à ca-
lore disposita & alterata, idem artifex spiritus, quippe per totam se-
minis massam diffusus, eadem causa finalis, *Singularum partium*
usus; cum enim in prima delineatione, nec hepatis nutritione, nec cor-
dis influxu, pulsationeq; nec cerebri sensu indigeat fætus, sed suo se
calore soveat: cur hanc priùs, illam posteriùs formari existimabim?

XXXIII.

Duæ priores sententiæ, cum valde lubricis innixæ
fundamentis, sponte nutent, ruinamq; minentur; poste-
riores duas, tanquam veritati proximiores, conciliari pos-
se puto, distinctione inter *primum* partium omnium sper-
maticarum *rudimentum*, & earundem *absolutionem* ac *com-*
ple-

plementum: prout acu hanc quidem rem tetigisse videtur Fernelius, lib. 7. Physic. cap. 10. ubi dicit partes Embryonis & quæ omnes, conformatio[n]is & rudimentum nascisci, licet non pariter omnes suminam consequantur perfectionem. Negandum n. non videtur naturam, principalium partium, quarum opera & usu, primum in vitalibus functionibus indiget, elaborationi, præ reliquis maximè esse intentam.

XXXIV.

Praecata ita membrorum conformatio[n]e, nutritio incipit foetus, pro alimento, sanguine materno ab hepate matris, per venam umbilicalem, ad tenerum suum hepar attracto. Nutritione a. ac augmentatione solidior fetus, lociq[ue]; angustiâ non contentus exeundi conatu, calcitrando, membranas involventes dilacerat, unde vijs laxatis, concurrente vi uteri expultrice, ei hanc in lucem exitus præbetur.:

Porisma: Embryo in utero vitam plantæ quodam modo vivit.

XXXV.

In ovi paris paulò aliter contingit factificatio: Primò enim mixtura utriusq[ue]; horum animalium sexus seminis, in utero foemellæ fit, hæc vel membrana & crusta integitur, ut in avibus propter majorem earum caliditatem, vel membra na saltem, ut in quibusdam serpentibus & piscibus. Inde ova hæcce pariuntur ac emittuntur. Porrò calore incubantis aviculæ, vel alio quoconq[ue]; temperato calore adiuta anima in ovo delitescens, fœtum elaborare incipit, qui deinde formatis singulis membris, putamine vel crusta illa membranave fractâ, excluditur..

XXXVI.

A generatione jam declarata, cum diversissima à plerisque censeatur illa, quam *spontaneam* vocant; placet etiam

iam speciatim de illa, paucissima edisserere: *Fit generatio hæc spontanea, cum anima aliqua, in semine, quodamve semiñi analogo, alicubi latens, demum idoneam materię dispositionem nascitur, vitalesq; in ea operationes exerere incipit, aptum sibi ex ea domicilium fabrefaciendo.* Talis generatio est I. *Vegetabilium* tantum ut (1.) *Fungorum ac tuberum diversi generis, ex arborum ac fruticum ramis, radicibus, caudicib⁹ ac corticibus; terrâve, talibus arborum deciduis partibus, vel suc- cis & excrementis scatente ortorum.* (2.) *Plantarum quarundam, non ex surculis terræ insitis, nec etiam ex semine senibus nostris manifesto; vero tamen, deq; alia ejusdem speciei planta traducto, generatarum: Quale semen sunt minima corpuscula, animam talium plantarum in se habentia, quæ nunc in planta alia, nunc in terra latere, nūc etiam in pluvia, vel aquarum maris alluvione, nunc alijs etiam modis afferri poslunt.* Documenta hujus rei passim terrarum prostant.

Porisma: *Omnia animarum quodammodo plena Arist.*

XXXVII.

II. *Animalium quorūdam imperfectiorum, ortorum ex diyæ speciei animalibus, ijsq; vel I. VIVIS, sic:* (1.) *Ex humoribus exrementitijs, generari dicuntur Dracunculi quidam, in partibus musculosis corporum puta brachijs, femoribus, tibijs in colarum regionum orientalium, P. Ægineta lib. 4. cap. 46. Diod. l. 4. c. 3. Srab. lib. 6.* Sub lingua cervorum & canum, vermes eos in rabiem agentes, generari scribunt Arist. 2. de hist. anim. c. 15. Et Plin. lib. 29. c. 5. In cute canum, ovium &c. generantur Vermiculi, Ricini dicti. In cute humana, vermiculi Sirones, atomi cuiusdam Democritiæ magnitudine, nascuntur. (2.) *Ex excremētis extra eorum corpora, abjectiora quædam generantur animaçula; ut ex fimo equino, scarabæi, &c.*

XXXVIII.

Vel ii. *Cadaveribus animalium.. Sie apes ex perempto juvenco, fucos ex asini Cadavere; Ex muli crabrones, ex equi vespas; Ex anatis cadavere bubones progenerari*, à Virgilio, columella alijsq; authoribus (*penes quos hujus rei fides*) pallim docetur. De hâc generatione varia quidem apud Scalig. Aldrovandum, Lictum & alios prostant judicia. Ego illam, isto, quo illi volunt, modo; spontaneam (q. ab agente externo æquivocè & sine semine fieret) dicendam non puto; cum reverà ab agente univoco forma sc. ej^o quod generatur *specifica*, in semine ut ut maximè occulto, & sensum latente fiat: Saltēmq; inter priū descriptam & hanc, hoc intercedat discriminis; quod illa in patente; hac in latente fiat semine. Quæ sententia, fortè à quibusdam facilius exagitatur, quam eā potior veriorve adducatur: à sui gnaro tamen facile defenditur.. Et tantum de generationibus, supereft

SECTIONIS SECUNDÆ,

De

CORRUPTIONIBUS.

Thesis I.

CORRUPTIO est destrucción corporis naturalis, per quam il. Clud forma substantiali exutum, id quod fuit, esse definit.

II.

Dividitur in naturalem, & violentam: Naturalis est passio corporis naturalis, quâ id à contraria actione naturalium agentium, intra naturæ sue complexus contentorum, corruptitur atq; destruitur. Fitq; vel putrefactionem, vel arefactionem, vel calidi nativi extinctionem ac humidi radicalis defectum.

III.

Putrefactio est corruptio naturalis, corporis, quâ proprius &

naturalis spiritus exhalat, partesq; mixti solvuntur & sui juris evan-
dunt.

IV.

Contingit hæc corruptio, ob causas, (1.) in composito contentas; quales præcipuae, sunt calidum & humidum: hinc calida & humida ut sebum, adeps, casei, carnes, poma &c. faciliter putrefescunt. Oleum autem & oleaginosa gaudentia humiditate, secus se habent. 2. Extrinsicus obvenientes, ut calidum ambiens, occursum rei putridæ &c. Calidum ambiens corpora aperit spiritusq; evocat, hinc corpora putrescentia primitus incalescunt. Postquam v. calor & spiritus exhalarat; partes illæ quæ calidæ antea extiterunt, frigidæ, fœtidæ, ingratiæ, saporis fiunt.

V

Subiectum corruptionis huj; tantum est corpus mixtum, in quo solo insunt tam variæ variarum specierum particulae, quæ commisso inter se prælio, jugum dominantis formæ excutiunt, suiq; juris factæ, in minima abeunt. Unde ex putrescentibus cadaveribus tam fœtentibus exhalant vapores, aërem inficientes, qui nihil aliud sunt, quam atomi earum substantiarum, quæ ijs inexisteant.

Porfiria 1. Elementa non putrescent.

2. Putrefactio fit Per diakrisin atomorum.

VI.

Arefactio fit cum mixto debitus denegatur humili affluxus, tunc enim humido absumpto calor partes residuas exticcat sive arefacit ac indurat. Sic arescant plantæ, arbores &c.

VII.

Calidi nativi extinctio fit; quando illud, humili radi cali depasto, influenti illo humido, (quod ob vitiositatem & impuritatem suam conveniens ei pabulum esse nequit) non potest conservari, & sic post sensim factam sui debilitationem tandem ex-

extinguitur. hoc etiam modo ut plurimum corrumpuntur plantæ & animalia omnia, idq; inevitabili necessitate. Unde & mors definitur corruptio & extinctio caloris nativi; Ab Arist. lib de juventute & Senect. cap.4.

VIII.

Violenta corruptio est passio corporis naturalis mixti, ab externis tantum agentibus corruptientibus ei inficta. Externa a illa agentia, cum ferè infinita sunt; Ita infinitis propemodum modis corruptio hæc contingere potest. Duæ tamen hujus corruptionis species, combustio & petrificatio, in libris Physicorum, præ ceteris meruere tractationem.

IX.

Combustio est corruptio corporis naturalis violenta, quæ id ab igne in minima sua resolutum, formaq; specifica deruditum destruitur. Hæc corruptio non est totius corporis in ignem converfio, ut Zabarella opinatur: superstites enim sunt, testibus sensibus, (quos remittere intellectus infirmitas est) quædam terreæ & salinæ particulae, imò in ipsa flama, ipsissimæ atomi corporum, e quibus mixtum conflatum erat, deprehendi possunt.

X.

Notandum etiam hic est, non omne quod comburi videtur, verè corrumpi, formaq; specifica exui ac privari; Hydrargyrum n. sive argentum vivum in ignem cōjectum evaporat, salvâ sua esentia ac forma specifica. Sic sulphur & sal armoniacus accensa, in atomos quidem abeunt ac resolvuntur, atomi a. istæ sunt ipsum sulphur, ipse sal armoniacus, naturam, formamq; suam integrum habens.

XI.

Petrificatio est corruptio corporis naturalis violenta, quæ id à spiritu lapidifico in lapidem convertitur. Joh. Bapt. porta commemorat succum petrificum ab arboribus interdum per radi-

radices exugit atq; radices ipsas, truncum, ramos, folia, flores in lapidem convertere. Idem Bohemorum experientia & testimonio confirmat Agric. in descriptione Bohemiæ. Sic anno 1384. in Bavaria, ex terra motu, 50 & plures rustici, in statuas lapideas transmutati sunt. Simile mirum & miserum fatum, in Russia contigisse, refert Abraham. Ortelius in corographia Muscoviaæ. Et in Gallia mulier in venta est cui foetus in utero in lapidem conversus, inibiq; per 28 annos gestatus fuit. Teste And. Laur. Medico.

XII.

Deniq; cum, ut in vera generatione, nova acquiritur forma substantialis: ita in totali corruptione eadem amittitur; Non absre quaeritur, qui illa formæ amissio fiat? Ad quam quæstionem missis aliorum judicijs & altercationibus, simpliciter respondeo; Quod uti omnis forma ex nihilo producitur; ita omnis etiam forma (præter humanam, quæ immortalis est) in nihilum abit, sive interit, planeq; annihilatur.

Porisma 1. Ex nihilo aliud naturaliter fit.

2. In nihilum etiam aliud naturaliter abit.

Et hæc sunt mea, quæ de arduis hisce materijs, in liberima Philosophorum Repub. rogare volui placita, cui etiam potiora alias pollicor, ubi judicium maturius, cognitiq; magni naturæ libri Doctissimorum Philosophorum monumentis adjuta, fuerit uberior; Quod fiet te Summe JEHOVA inexhauste fons omnis sapientiæ, nisibus meis gratiose benedicente. Tuæ sapientiæ & bonitatis hymni erunt omnes meæ de naturalibus hisce rebus, creaturis tuis nobilissimis, meditationes ac

commentationes; Tibi Pro communicata illuminatione soli sit laus, honor & gloria sempiterna!

*Doctrinæ morumq; laudibus Prastantissimo Candidato
Dn. PETRO S. LIDENIO, amico & sym-
patriotæ per dilecto, pro summo in Phil. gradu con-
sequendo cum laude disputanti*

Qui cupit optatos studijs attingere honores,
Dignaq; virtutum præmia suscipere,
Multatulit, fecit studuit, sudavit & alit;
Scilicet ad Musas non datur ampla via.
Talia respueras nunquam, mi dotti Lideni,
Me testem lauda, latidibus eximie;
Ait in Castalidum castris solitus spatiose
At teneris fueras tu graviora pati,
Hinc tripodas clari clarij lauros citò sentis
Post hanc sudantem te quoq; fama manet.

Sinceri affectus ergo gratulabatur
Enevaldus Suenonius.

Qui cupit excelsum doctrinæ scandere culmen,
Incumbet literis mente sagace bonis.
His ritè assensum præbes doctissime Petre,
Artes dum vigili sedulitate colis.
Pergas Lideni, tersè tua scripta parare,
Sic eris in patrio splendida Gemma solo.

Non tam moris, quam amoris E. appos.
JOHAN. M. KETARMANNUS Finlandus.

Ingenium doctum monstras doctissime P E T R E,
Quando Theses scribis dexteritate tua;
Atq; studes illas conscriptas ritè tueri
A sectis variis, auspicio Triados.
Perge velut pergis doctas pervolvere chartas;
Sic patriz quondam laus eris ampla tuis.

DIETERICUS P. M. Smol.